

Frá Trónda í Gøtu til Narcissus

Framtíðarmyndin

Minnist meg rætt var tað í «Ein fólkafingindi», at íb-sen sigur umsett til dagsins mál: «Tak lúvslýgnina frá Palleba og tú drepur hann!»

Kendi hollendski framtíðargranskarin Pollak tekur soleiðis til: «So leingi samfelagið ger sær sjálvum eina grógvandi og blómandi mynd av framtíðini, so blómar eisini mentanin, men so skjótt henda framtíðarmynd byrjar at fólga og missa lúvsmegina, úrskapað mentanin».

Um vit kalla tað guda-borna fyrbrigdið, ið kv ikir vón og dirvi í menniskju, fyr eina lúvslýgn ella eina blómandi mynd hevur kanska minni at siga, veruleikin er, og tað vita vit øll, at tað júst er hetta fyrbrigdið, sum hevur ment okkara land fram til dagin í dag. Tað er og hevur verið myndin um eina ljósari framtíð, ið, tá á hevur staðið, hevur fingið kvinnur og menn at

taka lógvatak saman.

Trælatiðir og tíðir við sótt og hungur hava vit havt, men altíð stígu fram nýggir Sverri-kongar, Gøtu-Tróndar og Nólsoyar-Páll'ar, ið kveistraðu til viks sít, mótfalni og dapurskygni og lögdu á bláman ásanandi orð Pompejusar: «Navigare necesse est!» — tað er neyðugt at sigla!

Men fyri Palleba stigur í dag fram henda dapra framtíðarmynd:

*Tróndur er farin aftur í song
Nólsoyar Páll stúrir á
havsins botni.
Sverriholan er tóm.*

*Papageykar gorra á tingi:
«Einki ber til!» — Einki
ber til!»*

*Ingeborg froysir:
«Barbarar!»*

Dagsins mynd 1

Hjuni eru ung — tey hava júst bygt sær hús. Beina-samir bankamenn høvdu

roknað út fyr teimum, at tá skattur, trygging, el, olja, sjúkrakassi og rentur og avdráttur av lánunum var goldin, so høvdu tey áframt 15% av inntøkuni eftir til mat og klæði til sín sjálvs og børnini. «Hetta mugu vit megna, tí landið er fagurt og øll okkara kærur liva her», søgdu hjúnini, og so vórðu húsini bygd.

Men hvat? — Eyka-skatturin hevur etið upp tey 15% tey skuldu húsast fyr, og tey spyrja nú seg sjálvan: «Ber hetta til?» Nær hevur nakar gjørt okkum vart við, at tað at byggja eitt heim í Føroyum, var at sammeta við «dunnuspælið», at tað var tilvildin, ið ráddi?

Til tykkum, vit valdu inn á ting: Tít bjóðaðu okkum ein tús við vælferðarkarusellini Føroyar, og sjálvir svaraðu tit fyr, at í henni skuldu vit øll sita trygg og njóta túrin. Tryggleikabelti var óneyðugt. Vit takkaðu, stígu umborð og tit settu ferð á. Ferðin vaks og vaks, og hóast onkur av okkum helt at túrin ikki var so hugnaligur longur, so bar jú ikki til at leypa av tí ferðin var longu vörðin ov stór. Hvør ósøkin var ella ikki, men eyðsæð mistu tit tamarhaldið á ferðini, og gjørdi so í panikki, tað ein júst ikki skal gera í eini slikari stöðu: Tít høvdu allar bremsur! Vit eru í dag mong, ið vórðu slongd av, tí vit trúðu á tykkum, og nýttu tí einki tryggleikabelti og nú sita vit lamin og eru valla fer fyr at livbjarga okkum sjálvum. Fast takið tykkum!

Dagsins mynd 2

Fjølmiðlarnir og advokatskrivstovurnar blóma sum ongantið áður, tí tað gevur pengar í kassan, tá fólk byrja at snara heysin av hverjum øðrum. Talið á syndabukkum er eisini alsamt vaksandi.

Teir vinstrahallu politikararnir siga at ein høvudsorðsøkin til tað olussustöðu, landið er komið í, var farmaskipaflotin, meðan høgrihvongurin skyldar uppá svartkjaftatrolararnar. Báðir partar — men kanska ikki Palleba — vita tú fullvæl, at í hesum skipum liggur ikki okkara olussuhund-

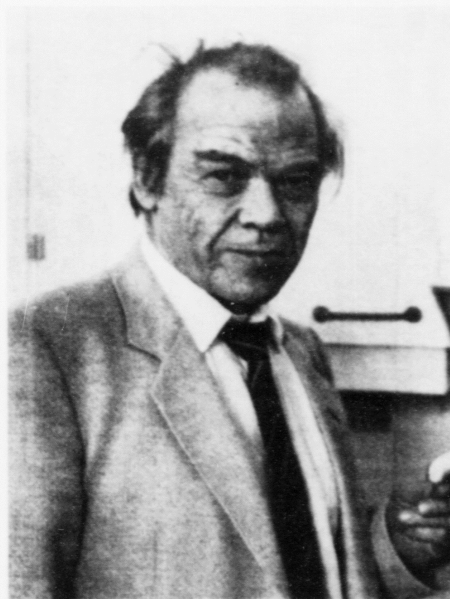
ur grivin. Her var talan um «einaferðs-lógur» og hóast landskassans tap vóru stór, so vóru tey tó ikki stórr, enn vit kundu havt livað við teimum uttan eykaskatt. Nei, á skipasíðuni er tað fremst okkara ísfiskaskip og kanska serliga djúpvatnstrolararnir, ið veruliga tyngja landskassan. Gjøgnum Ráfiskagrunnin er her talan um eina arliga útgjalding, ið er fleiri ferðir stórr enn einaferðs tapini uppá t.d. svartkjaftatrolararnar. Men Ráfiskagrunnin hava allir teir politisku flokkarnir í stórr og minni mun verið við til at smíðað, so her er eingin hurðabrestur í fjølmiðlunum.

Nú vil eg als ikki við hesum siga, at Ráfiskagrunnin skuldi verið av-tikin, men bert vísa á, hvar í hvussu so er ein av olussuhundunum liggur grivin. Karusellin Ráfiskagrunnin kann heldur ikki steðgast við brestin uttan at øll tey skip, virki og fiskasølur, ið sita í henni, verða slongd av — fara av knór-anum.

Nær byrjaði tað?

Fyrst í 70'unum vóru vit eisini í álvarsamari kreppustöðu, men tá høvdu vit samstundis ein sterkan lógmann — er hann nevndur er hann kendur — ið segði: «Føroyingar! Farið til verka! Vit skulu framleiða okkum úr hesari kreppustöðu! Sama hvat vit meina um politisku sjónarmiðini hjá hesum lógmanni, so var tað fremsti maður landsins, ið úttalaði orðini og tey høvdu tí tey árin á Palleba, at hann ikki fall í fátt, men tvørtur imóti setti hús og heim í veð og royndi at gera dreyt sín til veruleika. 100-tals av nýggjum stórr og smærri fyrtektum innan idnað og handverk vórðu sett á stovn tey næstu 10–12 árin.

Men fyrst í 70'unum hendi eisini okkurt annað í okkara samfelag. Maður kom — er hann nevndur er eisini hann kendur — og hann hevði lært nóg, millum annað visti hann, at gevur tú bókum av menniskjum okkurt at finna at, hata og vanvirða, so kanst tú savna

hesar bókar saman í negativum kenslum fyr egnu sök!

Og hesir negativu bókar vuku og vórðu skjótt ein so týðandi makmið-depil í okkara samfelag, at sjálvst tey mest viljasterku og kreativu menniskjuni byrjaðu at geva skarvin yvir.

Hatur elvir eisini nýtt hatu og vit finga so við og við ein menningarsnekil í samfelagnum, ið snarði øvugt vegin, og samfelagið stirnaði, ja, úrskapaðist. Mannamegin varð meira og meira nýtt negativt og viljin veiknaði. Eg hugsi, at flest øll eru samd við mær í, at um t.d. kreppan við farmaskipaflotanum og svartkjaftatrolarunum hevði hent fyrst í 70'unum, ja, so høvdu øll hesi nýggju skipini verið verandi í landinum. Nú skilja vit kanska hvussu galið tað var at sleppa endanum her, sjálvst um tað tattaði eitt sindur í. At siga hetta er «aftanálókskapur» er ikki rætt, tí tað vóru veruliga mong, ið sögdu frá, at landið misti meira við at lata skipini fara — misti tað týðningarmesta tilfeingi, eitt land kann eiga í dag: Royndir, kunnleika og vilja. Hverja nýttu og gleði hava vit av tí tilfeingi og móguleikum okkum stendur í boði, um vit ikki duga!

Vónin

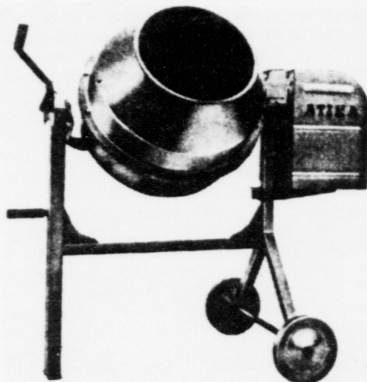
Negativa trýstið í samfelagnum er í dag so sterkt, at tað valla kann snúgvast í bræði — í hvussu so er ikki so leingi tað týðningarmesta fyr okkara fólkavaldi tyktist vera at halda fast um sínar «privatu» atkvøður. At flyta ein skula frá einari bygd til aðra og at byggja ein undirsjóvartunnal frá einari oyggj til aðra (tóra vit

heldur ikki í bát longur?) er eyðsæð meira týðningarmikið enn t.d. at fáa úr-tøkuna upp á okkara fiskavirkjum ella alivinnuna uppá fótur aftur.

Kanska er tað, ið hent er, tá samanum kemur, tað besta, ið kundi henda fyr okkum. Kanska var føroyska muran vörðin eins og hjá Narcissus, ið varð so góður við sína egnu spegilsmynd, at hann, tá hann endiliga kendi sitt sanna «eg» aftur — sína egnu muru — ikki visti sær onnur ráð enn at hirða dálkin í bróstið.

Vónin? — Vónin er altíð fyr framman! Har blóðið frá Narcissus vætaði jørðina, vakst upp tann hvíta narcissusblóman við reyðari krúnu.

Tormod Dahl

Blandimaskinur

Vit hava á goymslu Atika blandimaskinur, 140 og 180 litrar v/ dupult isoleraðum el-motori, tannkrans-/hjólslutur at skifta út og fløtum trumlubotni, ið gevur bestu blanding.

Aðrar støddir útvegast.

Kaj Andreassen Pff.

Akranesgøta 5 - Boks 1095 - Tlf. 15600

**HITI - VATN
SANITET**

Ring **176 93**
ella **876 93**

Ragnar Jacobsen
Telefon 176 93
Fartelefon 876 93
Dj. í Gøtugøtu 31
Tórshavn